

## **МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІЇ У КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОГО ПРИКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА**

Прикордонна співпраця між багатьма колишніми радянськими республіками, у тому числі між РФ й Україною, залишається заручником геополітичної ситуації та змін у зовнішній політиці держав.

Існування кордону держави, його роль у забезпеченні національної безпеки, уявлення про сусідню країну загалом є невід'ємними елементами національної ідентичності. Тому прикордонна співпраця значною мірою залежить від геополітичної орієнтації країни, усвідомлення її національної безпеки, цілей її розвитку та є однією з важливих завдань, що стоять перед суспільною географією. Вивчення виробничого потенціалу прикордоння є однією з тих тем, що дозволяють показати переваги географічного підходу до вивчення регіону.

Прикордонні відносини між РФ й Україною, зокрема, визначаються процесами європейської й євроатлантичної інтеграції, а також станом двосторонніх відносин між державами тощо. Зовнішня політика значною мірою зумовлює незначні обсяги прикордонної торгівлі та велику обмеженість виробничих зв'язків у прикордонні. Також негативно впливає на інтенсивність прикордонних зв'язків відсутність єдиного інформаційного простору. Фактично вони обмежуються господарськими відносинами між прикордонними поселеннями.

Слід зазначити, що в російсько-українському прикордонному співробітництві виділяють три основні дискурси. Прихильники першого – «*пострадянської інтеграції*» (особливо впливового нині у РФ), вважають, що застосування до російсько-українського прикордонного співробітництва норм міжнародного права у повному обсязі є невиправданим і є перешкодою нормальній практиці повсякденних контактів, що були раніш на цій території, не розділеній державним кордоном. Другий напрям –

*«дезінтеграційний»*. Його суть полягає у тому, що звертається увага на слабкість існуючих транскордонних економічних зв'язків. Прихильники цього дискурсу вважають, що прикордонна співпраця має ви-мушений характер, і повинна обмежуватися мінімум проблем, що потребують спільного вирішення, орієнтуючи прикордонну економіку на господарські зв'язки у межах держави. У третьому (*«проєвропейському»*) напрямі звертається увага на розбудові партнерських взаємовідносин на основі концепції євро-регіонів. Для цього слід розвивати зв'язки між адміністраціями, діловими кола-ми, неурядовими організаціями і простими громадянами у прикордонні. Це сприятиме створенню умов для координації розвитку транскордонної території, враховуючи інтереси обох держав.

Використання виробничого потенціалу прикордоння значною мірою залежатиме від того, за яким із наведених вище напрямів буде розвиватися спів-праця у регіонах прилеглих до російсько- українського кордону, адже існуюча пострадянська модель такого співробітництва в сучасних умовах не виправдо-вує себе, а позитивний досвід розбудови єврорегіонів на західному кордоні Ук- раїни свідчить про великі перспективи використання цього загальноєвропейсь-кого дискурсу і на її східному кордоні. Значною мірою це сприятиме поглиб-ленню європейської інтеграції держави. Необхідність переходу до європейської моделі прикордонної співпраці має у своїй основі активізацію об'єктивних про-цесів господарського розвитку прилеглих до кордону територій.

Активізація використання виробничого потенціалу прикордоння сприя-тиме позитивній зміні характеристик розвитку господарства та дозволяє найра-ціональніше використовуватися всі види ресурсів, що дозволяє підвищити кон-курентоспроможність цих частин держав на світовому і національному ринках. Для їх господарського освоєння є необхідним залучення певних коштів та вико-ристання існуючих знань про їх запаси і специфіку використання та залучення певних людей для створення відповідних виробничих потужностей.

Розвиток добросусідства і спільне вирішення транскордонних проблем є основою закріпленню дружніх зв'язків між Росією й Україною і сприятиме гос-подарському розвитку прикордонної території.